

UUS!

Tiiu Kivirähk
KÄSITÖÖTUBA. KUNSTI- JA TÖÖPETUS,
4. OSA. TÄHTPÄEVAKAARDID

Meisterdamishuvilisi peaks rõõmustama, et „Käsitööta“ perre on ilmunud ka sarja neljas liige „Tähtpäevakaardid“.

Aastas on palju sündmusi ja tähtpäevi, mille puhul tahame pereliikmetele, sugulastele, sõpradele, tuttavatele häid soovide öelda või neid millegagi rõõmustada. Omavalmistatud ja sobivas stiilis kujundatud kaart sobib õnnesoovide või tervituste edastajaks, lillede-kingituse täienduseks või kingiks lausa omaette kunstitööna. Ja miks mitte ka näiteks peokutseks. Kaarti ise välja mõeldes ja valmis meisterdades jätame sellesse alati kiillukese oma südamest ja headest soovidest.

Kaardiraamat pakub meisterdamiseks hulgalt ideid ja toredaid lahendusi. Ülevaatlilikud skeemid, tööjuhendid ja pildid valmistöödest on head abimehed nii väikesele meisterdajale kui ka tema juhendajale. Saate teda, kuidas meisterdada ruumilisi kaarte, lõigata välja mitmesuguseid ažuurseid kujundeid, valmistada kollaaže ja pop-up tehnikas kaarte. Kaardile võib kaunistusi punuda või meisterdada koguni liivast. Huvitavaid ja inspireerivaid võimalusi on palju.

Raamat on mõeldud I–IV klassi õpetajatele, aga ka lastevanematele ja kõigile teistele, kellele meeldib meisterdada.

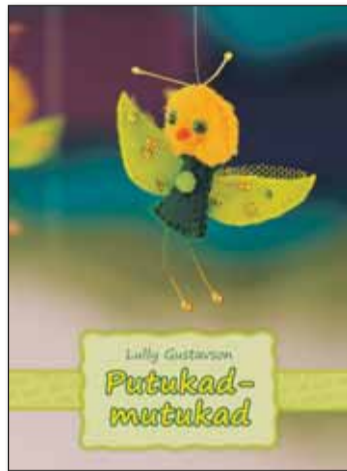
TIIU KIVIRÄHK,
autor

PUTUKAD-MUTUKAD KUTSUUVAD FANTAASIALENNULE

Kui peres juhtub olema rohkelt rõõmsaid lapselapsi ja selline loominguiline vanaema nagu Lully Gustavson, siis võibki juhtuda nii, et sünnib raamat, millest omakorda saavad rõõmu ammutada ka need, kes jäävad väljapoole selle pere ringi.

Raamat „Putukad-mutukad“ täiendab kirjastuse Koolibri alushariduse sarja „Teeme koos!“. Raamatu alapealkiri kuulutab: „Loo ja laula, meisterda ja mängi.“ Kõige selleks Lully Gustavsoni raamat ka ideid pakub ning kõike seda teha võimaldab. Kui on käepärast kirevaid ja põnevaid kangatükke, olgu viltriiet, flüsi, tülli, pitsi, lisaks karvapallikesi, litreid, pärleid, paelu, traadist õietolmukaid või pabernööri ning puust grilltikke,

õmblusnõelu, värvilisi niite ja liimi, siis pole muud, kui läbi lugeda Lully

Gustvsoni soovitusel ja asuda meisterdama. Töövõtetest peavad selged olema üksnes nõõpaugupiste ja krookimine. Ja nagu autor korduvalt rõhutab – juhtnõõre pole vaja järgida sõna-sõnalt, hoopis olulisem on rakendada meisterdamise juures oma fantaasiat.

Putukate-mutukate sünnilugu selgitab ta ise nii: „See raamat on alguse saanud putukate-mutukate muinasjutumajast, mille meisterdasin oma lastelastele. Kui juba oli olemas putukate-mutukate maja, siis vajasime ka putuka-mutukanukke. Neid me siis üheskoos meisterdama hakkasimegi. Eriti palju sai putuka-mutukalapsi, kes omakorda vajasid lasteaeda. Ja majakesest kujuneski mutukate-putukate lasteaed.“ Raamatu järgi saab

lugejagi nüüd omakorda meisterdada liblikatüdrukuid ja kiilipoisid, putuka-mutukabeebisid ja nende isisid-emesid. Kindlasti leidub igas kodus ka midagi, millest annab putukatele-mutukatele maja või lasteaia ehitada.

Ja neil hetkedel, kui meisterdamiseks aega või tahtmist pole, võib putukate-mutukate raamatut lehitseta kui põnevat jutu- ja pildiraamatut ning mängida näiteks mõtetmänge. Seda tänu Mare Kõrtsini kujundusele ja fotograaf Martin Halliku piltidele, mis ka nõela ja niiti haaramata fantaasiale rohkelt allikmaterjale pakuvad.

KÄRT JÄNES-KAPP,
toimetaja

MÄNGUÕPIK

Kus ehani ma mängisin küll lille, rohuga... luuletab Koidula oma lapsepõlvest. Just sellist lapsepõlve igatseb meist igaüks!

Joosta kasteheinas, küsida ikestest kukk või kana, noor või vana? Vaadata võilillega kurgu alt võikollast. Puhuda orasheinapilli ja karjasepasunat. Või pritsida sõpra putkepritsist.

Või siis vahtrahõõnelt lennata lasta. Või jõhvikate võidujookse pidada.

Kuidas mängida kuuse all päiklismänge, kuidas teha kasutatud jõulukuusest põnev pulgamäng?

Lumi, see võrratu lumi. Lumes saab möllata lõputult ja mängida parima voolimisvahendiga, mis iial ilma loodud.

Pärimuspõhised ilmamängud hakkasid ilmuma mõne aasta eest Eesti Päevalehe esmaspäevasel loodusküljel. Vajadus nende kogumiseks, kujundamiseks ja avaldamiseks selgus paljude õuesõppe õpetajakoostiste käigus, kus suurima põnevuse ja õhi-

naga omandati just poolunustatud mängu.

Raamatu „Ilmamängud. 64 lastekat rahvapärismängu õuemängu“ mõte oli, et saan nii lasteaiaõpetajatele kui ka lastevanematele meelde tuletada nende enda lapsepõlve-mängud, mida lastele edasi õpetada. Et plastlele asemel, mille tootmiseks tuleb ohtralt maapõuest naftat ammutada, mängiks lasted lillede, kivide, käbidega.

Paraku sai minu enda mälus talletatud mängudepagas pärast 10–15 mängu otsa. Ja siis sai küsitlused õpetajaid, vanemaid inimesi, tuhitatud vanaema ja vanaisa märkmetes, mõeldud mängu ka ise juurde üheskoos pisitütreka.

Kuuskümmend neli mängu on nüüd raamatus ajaliselt jaotatud aastaringi. Nii et igal nädalal saab lastega koos ära õppida ühe mängu, mis õpetab suhtlema loodusega.

Eriti olulised on need mängud algklasside õpetajatele, kuna selles toimub eas õpilaste jaoks õppimi-

arendab loovust ning empaatia-voimet.

Võtmeküsimuseks pärimuspõhiste ilmamängude rakendamisel algklasside õppes on mängimise sidumine õppekavas püstitatud eesmärkidega. Selle juures on oluline osa refleksioonil ehk adumisel, mis peab õpetaja juhendamisel järgnema igale mängule. Paljud mängud on põnevad mängida iseenesest, lihtsalt mänguna, kuid mängude kasutamisel õppimise juures annavad need hea võimaluse ka mängu otstarbe üle mõlgutamiseks.

Mängude õpetamine üksnes kirjasõna järgi on keerukas, seepärast on raamatusse kunstnik Kadri Roosi minu enda kriipselduste järgi joonistanud mänguõpetused ja lisanud väga vahvaid pilte ning rahvuslikke mustreid, mida on hea lastega üheskoos järgi joonistada ja miks mitte ka riitele tikkida.

Mängida, mängida, mängida!

KRISTEL VILBASTE,
autor

KATI JA JETI

Aastat viisteist tagasi, vastikult sügisõhtul, läksime koos Potaga, meie uhke kolmevärvilise spaanieliga, Lasnamäe üheksakorruseliste majade taha pissile.

Pota, õige nimega Pontius Lollius, ajas kingakõrguses lumes jälgi taga, mina aga igavlesin tinaraske taeva all, kui äkki hakkas mu peas kumise-mingi teab-kelle-poolt kokku pandud jutt. Ausõna, mina seda välja mõelnud ei olnud, sõnad lihtsalt ladestusid üksteise järele: Kati, Jeti, väike maja linna serval ja muidugi Pota ise.

Veerand tundi hiljem tundsin, et midagi hakkab justkui kujunema ja sikutasin Pontuse koju. Ja peagi avastasin end saja-aastasest Mercedes kirjutusmasinasse toda juttu toksimas.

Tegemist oli liiklusjutuga. Tüdruk Kati, lumeinimene Jeti ja muidugi väsimatu Pontius Lollius, uue nime-

ga Pontu-Lontu hakkasid linna vahel kolama ja kõiksugustesse liiklusega seotud olukordadesse sattuma. Need asjad olid mul peas, sest elu on näidanud, et neli viiendikku kõikidest liikluspahandustest juhtub paarikümnes väga sarnases olukorras, mustuhat ülejäänud aga kuigi sage li ei kordu ja mahuvad ära ülejäänud viiendikku. Ehk tarku sõnu kasutades: liiklusohutuse kogu probleemistik on koondunud tüüpsituatsioonide loetud arvu, kõige muu peale pole mõtet aega raisata, sest niikuinii kõike ette ei näe ja meelde ei jäta.

Lapse liikumise maanteel või linnas teeb keeruliseks veel kaks asjalu. Nimelt ei ole võimalik talle sisse süstida algorütmi, et nüüd pead sa tegema nii, nüüd aga naa. Seda ei võimalda ei meie liiklusreeglid, mis ei kirjuta lahti kõike, mis last ees oodata võib, kui ka autojuhid, kes ei suuda ka selgetest reeglitest kinni

pidada. Lugenud läbi sajad lastega juhtunud liiklusõnnetuste toimikud, ütlesin kunagi: aitab, liiklusmärkide trükkimisega päevikukaantele me kaugele ei jõua!

Siit sündiski projekt, mille mõte oli „Laps liikluses nagu Mowgli

džunglis“. Millised ka poleks liiklusreeglid või autojuhid, laps peab ennekõike lootma iseenda peale. Liiklustädi Mare Arna toetusel läks asi käima. Lapsed hakkasid saama õpetust, mismoodi käituda ühte või teise olukorda sattudes. Lapsed said targemaks nii lasteaia või kooli liiklustunnis, meie liiklusraamatut lugedes, meie liiklusfilmi vaadates ning lõpuks ka meie internetti vaadates. Kahjuks oli kõike seda väga vähe, sest me ei osanud ennast tollal maksma panna.

„Kati ja Jeti“ pidi ilmuma täies pikkuses juba 15 aastat tagasi, kuid meie partnereid tabas majanduslik põnts ning ilmuda sai vaid üks vihik. Nüüd võttis asja käsile Koolibri. Tegemist on ühelt poolt õpikuga, teiselt poolt lastejutuga või siis vastupidi.

Raamatukeses on kirjeldatud suurem osa pidevalt ette tulevaid olukordi ning püütud neid lahti seletada

ja tegutsemisjuhiseid anda. Loomulikult mitte kõiki, sest seda ei kannataks ei trükipind ega lapse pea, suurema mahu ja liikluskorralduse pisidetailide rohkuse korral läinuks kõik segi.

Kati ja Jeti ning koer Pontu seklusid on mõeldud lastevanemale, lasteaia- ja algklassiõpetajale mitte üksnes ettelugemiseks, vaid põhjalikuks läbiarutamiseks.

Peale esmaste liiklusnõuete on siin peamine tähelepanu suunatud olukordadele, mis liikluses iga päev tekkida võivad ning tegevusele, mida üks taoline olukord lapselt nõuab. Üheskoos Kati, Jeti ja Pontu-Lontuga, kes nüüd juba taevastel lagendikel klähvib.

Kõigile ohutut liiklemist soovides,

KIRILL TEITER,
autor